GENERALDIREKTÖREN

2026-11-12 Dnr 2026/02532

Klimat- och näringslivsdepartementet

Remissyttrande över slutbetänkandet av Kärnkraftsprövningsutredningen: Ny kärnkraft i Sverige – moderna regler för beredskap och skadeståndsansvar (SOU 2026:40)

Sammanfattning

Livsmedelverket har inga synpunkter på författningsförslagen.

För en robust kärnenergiberedskap behövs fokus på både akut fas och återhämtningsfas. Även sådan kärnenergiberedskap som upprätthålls för att möjliggöra skyddsåtgärder för dricksvatten- och livsmedelsproduktion behöver kunna finansieras. Det bör därför utredas om kostnadstäckning kan fås från beredskapsavgiften eller av annan ersättningsmodell.

Synpunkter på förslagen

Livsmedelsverket har granskat slutbetänkandet utifrån sitt ansvarsområde och har inga synpunkter på de förslagna författningsändringarna. Däremot anser Livsmedelsverket att viktiga delar av kärnenergiberedskapen saknas i utredningen och vill uppmärksamma det i remissvaret.

Utredningen fokuserar kärnenergiberedskapen till den akuta fasen vid en radiologisk nödsituation. En sådan avgränsning låter sig inte enkelt göras utan risk för att viktiga långsiktiga konsekvenser och utmaningar för livsmedelsproduktion och dricksvattenförsörjning, samt för frågor om sanering och avfallshantering, förbises. Återhämtningsfasen efter ett radioaktivt nedfall kan bli både omfattande och lång för livsmedelskedjan. Ett parallellt fokus på akut fas och återhämtningsfas är därför viktigt.

Det kan noteras att dricksvattenförsörjning, och behov av skyddsåtgärder för att upprätthålla dricksvattenförsörjningen vid en radiologisk nödsituation, inte nämns i slutbetänkandets överväganden. Det är möjligt att begreppet livsmedelsförsörjning avsetts

Postadress
Box 622
751 26 Uppsala

Besöksadress
Dag Hammarskjölds väg 56 A
Leveransadress
Dag Hammarskjölds väg 56 C
752 37 Uppsala

Telefon
018-17 55 00
Telefax
018-10 58 48

E-post
livsmedelsverket@slv.se
Internet
www.livsmedelsverket.se

Organisationsnummer
202100-1850
VAT-nummer
SE202100185001
Innehar F-skattebevis

innefatta dricksvattenförsörjning. Livsmedelsverket vill belysa att nödvändiga åtgärder för att skydda dricksvatten- respektive livsmedelsförsörjningen vid en radiologisk nödsituation kan vara olika, och att de förutsätter olika beredskapsåtgärder, utifrån den plats där den radiologiska nödsituationen inträffar samt där ett eventuellt nedfall sker.

Beredskapsavgiften ska täcka statens kostnader för att upprätthålla beredskap för radiologisk olycka eller nödsituation. Betänkandet konstaterar att statens extrakostnader för den planering som sker genom utformning av beredskaps- och planeringszoner finansieras av beredskapsavgiften. Samtidigt pekar betänkandet på en koppling mellan beredskapsavgiften och statlig räddningstjänst. Livsmedelsverket menar att det finns oklarheter kring vilken beredskap avgiften är avsedd att täcka och att detta bör utredas vidare.

Livsmedelsverket och Jordbruksverket är statliga myndigheter med kostnader för kärnenergiberedskap som inte är statlig räddningstjänst. Som ett exempel rekommenderar Strålsäkerhetsmyndigheten myndigheter med ansvar i livsmedelskedjan att ha grundläggande planering för skyddsåtgärder i hela Sverige. Kostnader till följd av det måste också kunna finansieras.

I det fall ersättning för beredskap för dricksvatten- och livsmedelsproduktion, och vissa andra myndigheters, kärnenergiberedskap inte kan lämnas ur beredskapsavgiften bör det i stället utredas om en alternativ ersättningsmodell kan bidra till att helt eller delvis kostnadstäcka den.

Under 11.1 *Kommunikation och information om beredskapsfrågor till allmänhet och övriga aktörer* saknas livsmedelsproducenter som en övrig aktör. Livsmedelsproducenter kan behöva uppmärksammas på rekommendationer för beredskap som gäller just för deras verksamhet. Hänvisning till sådan information kan med fördel ges i samband med information till allmänheten. Både Jordbruksverket, länsstyrelser, kommuner och Livsmedelsverket informerar och kommunicerar med livsmedelsproducenter om rekommendationer vid en radiologisk nödsituation. Att hänvisa producenter till sådan information borde således ingå i uppdraget att förmedla samlad information till allmänhet och övriga aktörer om hur beredskapen är utformad för kärntekniska anläggningar.

Konsekvenser

Utredningen diskuterar enbart direkta effekter av förslagen i utredningen, inte indirekta. De aspekter Livsmedelverket saknar i utredningen, saknas följaktligen även i konsekvensutredningen. Under 12.3 *Konsekvenser för klimat, människors hälsa, miljön, Sveriges energiförsörjning och övriga samhällsintressen* framhåller utredningen att ”En fungerande beredskapsplanering krävs för att allmänheten ska få och bibehålla förtroende

för energiproduktionen med kärnkraft.” En fungerande beredskapsplanering, där både akut fas och återhämtningsfas är inkluderad, är även viktig för allmänhetens förtroende för myndigheter.

Livsmedelsverkets synpunkt vad gäller beredskapsavgiften och om den, eller annan alternativ ersättningsmodell, kan kostnadstäcka fler beredskapsåtgärder än de som räknas till statlig räddningstjänst behöver utredas vidare. Den totala beredskapsavgiften för tillståndshavare kan komma att bli högre om avgiften ska täcka fler verksamheter eller beredskapsåtgärder än idag.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Christina Nordin. I den slutliga handläggningen har medverkat avdelningscheferna Kristina Ohlsson och Kristina Granelli, rättschef Elin Häggqvist, tillförordnad enhetschef Emelie Elin, verksjurist Johanna Almkvist, handläggarna Karin Neil Persson och Amelie Fondell, föredragande.

Christina Nordin

Amelie Fondell

Kopia

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet